

Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (drugo vijeće)

12. siječnja 2023.*

„Zahtjev za prethodnu odluku – Tržišno natjecanje – Zlouporaba vladajućeg položaja – Pravila kojima se uređuju postupci za naknadu štete prema nacionalnom pravu za povrede odredaba prava tržišnog natjecanja država članica i Europske unije – Direktiva 2014/104/EU – Članci 5. i 6. – Otkrivanje dokaza – Dokazi sadržani u spisu predmeta tijela nadležnog za tržišno natjecanje – Postupak u vezi s povredom pravila o tržišnom natjecanju koji je u tijeku pred Europskom komisijom – Nacionalni postupak za naknadu štete koji se odnosi na istu povredu – Uvjeti za otkrivanje dokaza”

U predmetu C-57/21,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputio Nejvyšší soud (Vrhovni sud, Češka Republika), odlukom od 16. prosinca 2020., koju je Sud zaprimio 1. veljače 2021., u postupku

RegioJet a.s.

protiv

České dráhy a.s.,

uz sudjelovanje:

Česká republika, Ministerstvo dopravy,

SUD (drugo vijeće),

u sastavu: A. Prechal, predsjednica vijeća, M. L. Arastey Sahún, F. Biltgen, N. Wahl (izvjestitelj) i J. Passer, suci,

nezavisni odvjetnik: M. Szpunar,

tajnik: M. Ferreira, glavna administratorica,

uzimajući u obzir pisani dio postupka i nakon rasprave održane 3. veljače 2022.,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

– za RegioJet a.s., O. Doležal, *advokát*,

* Jezik postupka: češki

- za České dráhy a.s., J. Kindl, S. Mikeš i K. Muzikář, *advokáti*,
  - za vladu Helenske Republike, K. Boskovits, u svojstvu agenta,
  - za talijansku vladu, G. Palmieri, u svojstvu agenta, uz asistenciju F. Sclafanija, *avvocato dello Stato*,
  - za Europsku komisiju, B. Ernst, P. Němečková i C. Zois, u svojstvu agenata,
- saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika na raspravi održanoj 5. svibnja 2022.,
donosi sljedeću

Presudu

- 1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje članka 5. stavaka 1. i 4., članka 6. stavka 5. točke (a) i članka 6. stavaka 7. i 9. Direktive 2014/104/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 26. studenoga 2014. o određenim pravilima kojima se uređuju postupci za naknadu štete prema nacionalnom pravu za [povrede] odredaba prava tržišnog natjecanja država članica i Europske unije (SL 2014., L 349, str. 1.).
- 2 Zahtjev je upućen u okviru spora između društava RegioJet a.s. i České dráhy a.s. u vezi sa zahtjevom za otkrivanje dokaza koji je podnijelo društvo RegioJet u postupku povodom tužbe za naknadu štete koju je navodno pretrpjelo zbog protutržišnih djelovanja društva České dráhy.

Pravni okvir

Pravo Unije

Uredba (EZ) br. 1/2003

- 3 U skladu s uvodnim izjavama 7. i 21. Uredbe Vijeća (EZ) br. 1/2003 od 16. prosinca 2002. o provedbi pravila o tržišnom natjecanju koja su propisana člancima [101.] i [102. UFEU-a] (SL 2003., L 1, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 8., svezak 1., str. 165. i ispravak SL 2016., L 173, str. 108.):
  - „(7) Nacionalni sudovi imaju ključnu ulogu u primjeni propisa o zaštiti tržišnog natjecanja [Unije]. Kada [odlučuju] u sporovima između stranaka oni štite njihova subjektivna prava u sustavu prava [Unije], primjerice dodjeljujući [oštećenima] naknadu za štetu koja im je nastala kao posljedica povrede propisa. Uloga nacionalnih sudova ovdje dopunjuje ulogu tijela država članica nadležnih za tržišno natjecanje. Stoga bi im trebalo dopustiti potpunu primjenu članaka [101.] i [102. UFEU-a].

[...]

(21) Jedinstvena primjena [pravila] o tržišnom natjecanju također zahtijeva da se utvrde oblici suradnje između sudova država članica i [Europske k]omisije. To se odnosi i na sve sudove država članica koji primjenjuju članke [101.] i [102. UFEU-a], bilo da te propise primjenjuju u sporovima između privatnih stranaka, postupajući kao provedbena tijela ili kao žalbeni sudovi. Posebno, nacionalnim sudovima treba omogućiti da od Komisije traže informacije ili mišljenja o točkama koje se odnose na primjenu prava tržišnog natjecanja [Unije]. [...]"

4 U članku 2. te uredbe, naslovljenom „Teret dokaza”, određuje se:

„U svakom postupku na nacionalnoj razini države članice ili onom na razini [Unije] koji se odnosi na primjenu članaka [101. i 102. UFEU-a], teret dokaza [o] povred[i] članka [101.] stavka 1. ili članka [102. UFEU-a] je na stranci ili tijelu koje prijavljuje povredu. [...]"

5 Članak 5. navedene uredbe glasi:

„Tijela država članica nadležna za tržišno natjecanje imaju ovlasti primjenjivati [članke 101. i 102. UFEU-a] u pojedinačnim slučajevima. U tu svrhu, ona mogu, po službenoj dužnosti ili postupajući po pritužbi, donositi odluke u kojima će:

- zahtijevati da se povreda otkloni,
- odrediti privremene mjere,
- prihvatiti obveze,
- izricati [novčane] kazne, dnevne ili druge kazne predviđene nacionalnim propisima.

Ako na temelju informacija koje posjeduju nisu ispunjeni uvjeti za utvrđivanje zabrane, ona mogu također odlučiti da ne postoji temelj za njihovo daljnje postupanje.”

6 Poglavlje III. te uredbe odnosi se na odluke koje Komisija donosi primjenom članaka 101. i 102. UFEU-a. Te se odluke mogu sastojati od utvrđivanja i otklanjanja povrede (članak 7.), donošenja privremenih mjera (članak 8.), određivanja obveza (članak 9.) i, naposljetku, utvrđivanja neprimjenjivosti članaka 101. i 102. UFEU-a (članak 10.).

7 U stavicima 1. i 6. članka 11. Uredbe br. 1/2003, naslovljenog „Suradnja između Komisije i tijela država članica nadležnih za tržišno natjecanje”, propisuje se:

„1. Komisija i tijela država članica nadležna za tržišno natjecanje usko surađuju u primjeni propisa [Unije] o tržišnom natjecanju.

[...]

6. Ako Komisija pokrene postupak za donošenje odluke sukladno poglavlju III., time tijelima država članica nadležnim za tržišno natjecanje prestaje nadležnost za primjenu članaka [101.] i [102. UFEU-a]. Ako je tijelo države članice nadležno za tržišno natjecanje već pokrenulo postupak i radi na predmetu, Komisija će pokrenuti postupak samo nakon što se o tome konzultira s nacionalnim tijelom nadležnim za tržišno natjecanje.”

8 U članku 16. te uredbe, naslovljenom „Jedinstvena primjena prava tržišnog natjecanja [Unije]”, određuje se:

„1. Kada nacionalni sudovi odlučuju o sporazumima, odlukama ili postupanjima iz članka [101.] ili [102. UFEU-a] koji su već bili predmetom odluke Komisije, [oni] ne mogu donositi odluke suprotne odluci koju je donijela Komisija. Također, nacionalni sudovi moraju izbjegavati donošenje odluka koje bi bile u suprotnosti s odlukom koju razmatra Komisija u postupku koji je pokrenula. U tu svrhu, nacionalni sud može procijeniti je li svrsishodno nastaviti s postupkom [...]. Ova obveza ne dovodi u pitanje prava i obaveze iz članka [267. UFEU-a].

2. Kada tijela država članica nadležna za tržišno natjecanje donose odluke o sporazumima, odlukama ili postupanjima iz članka [101.] ili [102. UFEU-a], a koje su već bile predmetom odluke Komisije, ne mogu donijeti odluku koja bi bila suprotna donesenoj odluci Komisije.”

Uredba (EZ) br. 773/2004

9 U članku 2. stavku 1. Uredbe Komisije (EZ) br. 773/2004 od 7. travnja 2004. o postupcima koje Komisija vodi na temelju članka [101. i 102. UFEU-a] (SL 2004., L 123, str. 18.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 8., svezak 1., str. 298.), kako je izmijenjena Uredbom Komisije (EZ) br. 622/2008 od 30. lipnja 2008. (SL 2008., L 171, str. 3.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 8., svezak 3., str. 243.), propisuje se:

„Komisija može odlučiti pokrenuti postupak s ciljem donošenja odluke na temelju poglavlja III. Uredbe (EZ) br. 1/2003 u svakom trenutku no ne kasnije od datuma kada donosi preliminarnu ocjenu iz članka 9. stavka 1. ove Uredbe, obavijest o preliminarno utvrđenim činjenicama u postupku ili zahtjev strankama da iskažu svoj interes za sudjelovanje u razgovorima o uvjetima nagodbe, ili od datuma kada se objavljuje javni poziv u skladu s člankom 27. stavkom 4. ove Uredbe, ovisno što je ranije.”

Direktiva 2014/104

10 U skladu s uvodnim izjavama 6., 15., 21., 23. i 25. do 28. Direktive 2014/104:

„(6) Kako bi se osigurali učinkoviti postupci privatne provedbe u okviru građanskog prava i učinkovita javna provedba od strane tijela nadležnih za tržišno natjecanje, oba alata moraju međusobno djelovati radi osiguranja maksimalne učinkovitosti pravila tržišnog natjecanja. Potrebno je regulirati, na usklađen način, koordinaciju tih dvaju oblika provedbe, na primjer u odnosu na režime za pristup dokumentima koje posjeduju tijela nadležna za tržišno natjecanje. [...]

[...]

(15) Dokazi su važan element za pokretanje postupaka za naknadu štete zbog [povrede] prava tržišnog natjecanja Unije ili nacionalnog prava tržišnog natjecanja. Međutim, s obzirom na to da sporove u području prava tržišnog natjecanja karakterizira asimetrija informacija, potrebno je osigurati da tužitelji imaju pravo ishoditi otkrivanje dokaza relevantnih za njihov zahtjev, a da oni pritom ne trebaju navoditi pojedinačne elemente dokaza. Kako bi se osigurala ravnopravnost stranaka, ta bi sredstva također trebala biti dostupna tuženicima u postupcima za naknadu štete, tako da oni od tih tužitelja mogu zatražiti otkrivanje dokaza. Nacionalni sudovi također bi trebali moći naložiti da treće [osobe],

uključujući tijela javne vlasti, otkriju dokaze. Kada nacionalni sud Komisiji želi naložiti otkrivanje dokaza, primjenjuje se načelo lojalne suradnje između Unije i država članica iz članka 4. stavka 3. UEU-a te članak 15. stavak 1. Uredbe [...] br. 1/2003 u pogledu zahtjeva za informacijama. Kada nacionalni sudovi tijelima javne vlasti nalože otkrivanje dokaza, primjenjuju se načela pravne i administrativne suradnje u skladu s pravom Unije ili nacionalnim pravom.

[...]

- (21) Kako bi Komisija i nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje mogli učinkovito i dosljedno primjenjivati članke 101. i 102. UFEU-a, potreban je zajednički pristup u cijeloj Uniji u pogledu otkrivanja dokaza koji se nalaze u spisu predmeta tijela nadležnog za tržišno natjecanje. Otkrivanje dokaza ne bi trebalo neopravdano ometati tijelo nadležno za tržišno natjecanje u učinkovitoj provedbi prava tržišnog natjecanja. [...]

[...]

- (23) Zahtjev proporcionalnosti trebalo bi pažljivo procijeniti kada se otkrivanjem riskira ugrožavanje istražne strategije tijela nadležnog za tržišno natjecanje zbog otkrivanja koji su dokumenti dio spisa predmeta ili se riskira uzrokovanje negativnih posljedica [n]a način na koji poduzetnici surađuju s tijelima nadležnima za tržišno natjecanje. Posebnu pozornost trebalo bi obratiti na sprečavanje lova na informacije („fishing expeditions”), tj. nespecifičnog ili preširokog pretraživanja informacija koje vjerojatno neće biti relevantne za stranke u postupku. Zahtjevi za otkrivanje stoga se ne bi trebali smatrati proporcionalnima kada se odnose na generičko otkrivanje dokumenata iz spisa predmeta tijela nadležnog za tržišno natjecanje koji su povezani s određenim slučajem, ili generičko otkrivanje dokumenata koje je podnijela stranka u kontekstu određenog slučaja. Takvi široki zahtjevi za otkrivanje ne bi bili kompatibilni s obvezom stranke koja podnosi zahtjev da navede elemente dokaza ili kategorije dokaza što je moguće preciznije i uže.

[...]

- (25) Izuzeće bi se trebalo primjenjivati u odnosu na svako otkrivanje koje bi, ako bi bilo odobreno, neopravdano ugrozilo pokrenutu istragu tijela nadležnog za tržišno natjecanje u vezi s [povredom] prava tržišnog natjecanja Unije ili nacionalnog prava tržišnog natjecanja. Informacije koje je tijelo nadležno za tržišno natjecanje pripremlilo u tijeku svojeg postupka provedbe prava tržišnog natjecanja Unije ili nacionalnog prava tržišnog natjecanja i poslalo strankama u tom postupku (kao što je „Obavijest o preliminarno utvrđenim činjenicama u postupku”) ili informacije koje je pripremila stranka u tom postupku (kao što su odgovori na zahtjeve za dostavu informacija tijela nadležnog za tržišno natjecanje ili izjave svjedoka) trebale bi se stoga moći otkriti u postupcima za naknadu štete tek nakon što je tijelo nadležno za tržišno natjecanje okončalo svoj postupak, primjerice donošenjem odluke na temelju članka 5. ili poglavlja III. Uredbe [...] br. 1/2003, osim odluka o privremenim mjerama.

- (26) Pokajnički programi i postupci nagodbe važni su alati za javnu provedbu prava tržišnog natjecanja Unije jer doprinose otkrivanju i učinkovitom progonu najtežih [povreda] prava tržišnog natjecanja te izricanju sankcija za takv[e povrede]. [...] Kako bi se osigurala stalna spremnost poduzetnika da dobrovoljno pristupaju tijelima nadležnima za tržišno natjecanje s izjavama poduzetnika pokajnika odnosno s prijedlozima za nagodbu, takvi dokumenti trebali bi biti izuzeti od otkrivanja dokaza. [...]
- (27) Pravilima iz ove Direktive o otkrivanju dokumenata, osim izjava poduzetnika pokajnika i prijedloga za nagodbu, osigurava se da [oštećenici] zadrže dovoljno alternativnih načina za dobivanje uvida u relevantne dokaze koji su im potrebni za pripremu njihovih postupaka za naknadu štete. Nacionalni sudovi trebali bi, na zahtjev tužitelja, sami moći pristupiti dokumentima u odnosu na koje vrijedi izuzeće kako bi se provjerilo izlazi li njihov sadržaj izvan okvira definicija izjava poduzetnika pokajnika i prijedloga za nagodbu utvrđenih ovom Direktivom. Svaki sadržaj koji izlazi izvan okvira tih definicija trebao bi se moći otkriti u skladu s relevantnim uvjetima.
- (28) Nacionalni sudovi trebali bi moći naložiti u bilo kojem trenutku, u kontekstu postupka za naknadu štete, otkrivanje dokaza koji postoje neovisno o postupku tijela nadležnog za tržišno natjecanje („već postojeće informacije”).
- 11 U skladu s člankom 2. točkom 17. Direktive 2014/104, „već postojeće informacije” znači dokazi koji postoje neovisno o postupku tijela nadležnog za tržišno natjecanje, bez obzira na to nalaze li se te informacije u spisu predmeta tijela nadležnog za tržišno natjecanje ili ne.
- 12 U članku 5. te direktive, naslovljenom „Otkrivanje dokaza”, određuje se:
- „1. Države članice osiguravaju da u postupku za naknadu štete u Uniji na zahtjev tužitelja koji je predočio uvjerljivo obrazloženje s razumno dostupnim činjenicama i dovoljnim dokazima da bi podržao vjerodostojnost [svojeg] zahtjeva za naknadu štete, nacionalni sudovi mogu naložiti tuženiku ili trećoj [osobi] da otkriju relevantne dokaze [koje posjeduju], podložno uvjetima koji su utvrđeni u ovom poglavlju. Države članice osiguravaju da nacionalni sudovi na zahtjev tuženika mogu naložiti tužitelju ili trećoj [osobi] da otkriju relevantne dokaze.
- [...]
2. Države članice osiguravaju da nacionalni sudovi mogu naložiti otkrivanje određenih elemenata dokaza ili relevantnih kategorija dokaza koji su što je moguće preciznije i uže ograničeni na temelju razumno dostupnih činjenica u uvjerljivom obrazloženju.
3. Države članice osiguravaju da nacionalni sudovi proporcionalno ograničavaju otkrivanje dokaza. Pri odlučivanju je li bilo koje otkrivanje koje stranka zahtijeva proporcionalno, nacionalni sudovi razmatraju legitimne interese svih stranaka i dotičnih trećih [osoba]. Oni posebno razmatraju:
- (a) mjeru u kojoj su zahtjev ili obrana podržani dostupnim činjenicama i dokazima koji opravdavaju zahtjev za otkrivanje dokaza;
- (b) opseg i trošak otkrivanja, posebno za bilo koju dotičnu treću stranu, uključujući sprečavanje nespecifičnih pretraživanja informacija za koje nije vjerojatno da su značajne za stranke u postupku;

(c) sadrž[avaju] li dokazi čije se otkrivanje traži povjerljive informacije, posebno o bilo kojim trećim [osobama], te koji aranžmani postoje za zaštitu takvih povjerljivih informacija.

4. Države članice osiguravaju da nacionalni sudovi imaju ovlasti naložiti otkrivanje dokaza koji sadrž[avaju] povjerljive informacije kada smatraju da su one relevantne za postupak za naknadu štete. Države članice osiguravaju da pri davanju naloga za otkrivanje takvih informacija nacionalni sudovi imaju na raspolaganju učinkovite mjere zaštite takvih informacija.

5. Interes poduzetnika da izbjegnu postupke za naknadu štete zbog [povreda] prava tržišnog natjecanja ne predstavlja interes koji opravdava zaštitu.

[...]

8. Ne dovodeći u pitanje stavke 4. i 7. te članak 6., ovim člankom ne sprečavaju se države članice da održavaju ili uvode pravila koja bi dovela do šireg otkrivanja dokaza.”

13 U članku 6. navedene direktive, naslovljenom „Otkrivanje dokaza koji se nalaze u spisu predmeta tijela nadležnog za tržišno natjecanje”, navodi se:

„1. Države članice osiguravaju da se, za potrebe postupaka za naknadu štete, kada nacionalni sudovi nalože otkrivanje dokaza koji se nalaze u spisu predmeta tijela nadležnog za tržišno natjecanje, pored članka 5. primjenjuje ovaj članak.

[...]

4. Pri [ocjeni], u skladu s člankom 5. stavkom 3., proporcionalnosti naloga za otkrivanje informacija nacionalni sudovi dodatno razmatraju sljedeće:

(a) je li zahtjev formuliran posebno s obzirom na narav, predmet ili sadržaj dokumenata koji su podneseni tijelu nadležnom za tržišno natjecanje ili se nalaze u njegovom spisu predmeta, a ne putem nespecifičnog zahtjeva u vezi s dokumentima koji su podneseni tijelu nadležnom za tržišno natjecanje;

(b) zahtijeva li stranka otkrivanje u odnosu na postupak za naknadu štete pred nacionalnim sudom; i

(c) u odnosu na stavke 5. i 10., ili na zahtjev tijela nadležnog za tržišno natjecanje u skladu sa stavkom 11., potrebu za zaštitom učinkovitosti javne provedbe prava tržišnog natjecanja.

5. Nacionalni sudovi mogu naložiti otkrivanje sljedećih kategorija dokaza tek nakon što je tijelo nadležno za tržišno natjecanje okončalo postupak donošenjem odluke ili na drugi način:

(a) informacija koje je posebno za postupak tijela nadležnog za tržišno natjecanje pripremila fizička ili pravna osoba;

(b) informacija koje je tijelo nadležno za tržišno natjecanje sastavilo i poslalo strankama tijekom postupka; i

(c) povučenih prijedloga za nagodbu.

6. Države članice osiguravaju da, za potrebe postupaka za naknadu štete, nacionalni sudovi nikada ne mogu naložiti nekoj stranci ili trećoj [osobi] da otkrije bilo koju od sljedećih kategorija dokaza:

(a) izjave poduzetnika pokajnika; i

(b) prijedloge za nagodbu.

7. Tužitelj može podnijeti obrazloženi zahtjev da nacionalni sud pristupi dokazima iz stavka 6. točke (a) ili (b) isključivo u svrhu osiguranja da njihov sadržaj odgovara definicijama iz članka 2. točaka 16. i 18. U toj procjeni nacionalni sudovi mogu zatražiti pomoć samo od tijela nadležnog za tržišno natjecanje. Autori dotičnih dokaza također mogu imati mogućnost da ih se sasluša. Nacionalni sud ni u kojem slučaju ne dopušta pristup tim dokazima drugim strankama ili trećim [osobama].

8. Ako su samo neki dijelovi traženih dokaza obuhvaćeni stavkom 6., njihovi se preostali dijelovi, ovisno o kategoriji kojoj pripadaju, objavljuju u skladu s relevantnim stavicima ovog članka.

9. Ne dovodeći u pitanje ovaj članak, u postupcima za naknadu štete može se u bilo kojem trenutku naložiti otkrivanje dokaza iz spisa predmeta tijela nadležnog za tržišno natjecanje koji ne pripadaju niti jednoj od kategorija navedenih u ovom članku.

[...]

11. U mjeri u kojoj je tijelo nadležno za tržišno natjecanje voljno iznijeti svoja gledišta o proporcionalnosti zahtjeva za otkrivanje, ono može na vlastitu inicijativu podnijeti očitovanja nacionalnom sudu pred kojim se zahtijeva nalog za otkrivanje.”

14 U članku 22. Direktive 2014/104, naslovljenom „Vremenska primjena”, određuje se:

„1. Države članice osiguravaju da se nacionalne mjere, usvojene na temelju članka 21. radi usklađivanja s materijalnim odredbama ove Direktive, ne primjenjuju retroaktivno.

2. Države članice osiguravaju da se nacionalne mjere usvojene na temelju članka 21., osim onih iz stavka 1., ne primjenjuju na postupke za naknadu štete pokrenute pred nacionalnim sudom prije 26. prosinca 2014.”

Češko pravo

Zakon br. 143/2001

15 U članku 1. stavku 1. zákona č. 143/2001 Sb. o ochraně hospodářské soutěže (Zakon br. 143/2001 o zaštiti tržišnog natjecanja), u verziji primjenjivoj na glavni postupak (u daljnjem tekstu: Zakon br. 143/2001), navodi se da se tim zakonom „organizira zaštita tržišnog natjecanja na tržištu proizvoda i usluga [...] od svih oblika sprečavanja, ograničavanja, narušavanja ili ugrožavanja tog natjecanja”.

- 16 Člankom 21.ca stavkom 2. Zakona br. 143/2001 u biti se određuje da se dokumenti i informacije koji su pripremljeni i dostavljeni za potrebe upravnog postupka koji je u tijeku pred nacionalnim tijelom nadležnim za tržišno natjecanje mogu otkriti javnim tijelima tek nakon dovršetka istrage ili nakon što odluka nacionalnog tijela nadležnog za tržišno natjecanje o okončanju upravnog postupka postane konačna.

Zakon br. 262/2017

- 17 Cilj Zákona č. 262/2017 Sb., o náhradě škody v oblasti hospodářské soutěže (Zakon br. 262/2017 o naknadi štete za povredu tržišnog natjecanja; u daljnjem tekstu: Zakon br. 262/2017) prenošenje je Direktive 2014/104 u češki pravni poredak.
- 18 U članku 2. stavku 2. točki (c) tog zakona navodi se da se povjerljivim informacijama zaštićenim obvezom čuvanja tajne smatraju, među ostalim, „popratni dokumenti i informacije koji su podneseni posebno za potrebe upravnog postupka pred [nacionalnim] tijelom nadležnim za tržišno natjecanje odnosno za potrebe izvršavanja njegova nadzora”.
- 19 Iz članka 10. stavka 1. spomenutog zakona proizlazi u biti to da prije pokretanja postupka po tužbi za naknadu štete prouzročene ograničavanjem tržišnog natjecanja, predsjednik vijeća nalaže – na zahtjev stranke koja je podnijela tu tužbu i koja mora, s uvjerljivošću koja odgovara raspoloživim činjenicama, dokazati utemeljenost svojeg prava na naknadu štete prouzročene ograničavanjem tržišnog natjecanja, kada se to pokaže nužnim i proporcionalnim s obzirom na ostvarivanje njezina prava na naknadu štete – otkrivanje određenih dokumenata koji omogućuju ispitivanje situacije, pri čemu se taj nalog upućuje osobama koje ih posjeduju.
- 20 Člankom 15. stavkom 4. tog zakona određuje se da se „[o]bveza otkrivanja povjerljivih informacija iz članka 2. stavka 2. točke (c) tog zakona može [...] naložiti tek nakon što postane pravomoćna odluka tijela nadležnog za tržišno natjecanje o okončanju upravnog postupka”.
- 21 Člankom 16. stavkom 1. točkom (c) Zakona br. 262/2017 u biti se predviđa da u slučaju zahtjeva za pristup dokumentima koji sadržavaju povjerljive informacije i nalaze se u spisu predmeta nacionalnog tijela nadležnog za tržišno natjecanje, predsjednik vijeća ispituje ugrožava li njihovo otkrivanje učinkovitu primjenu propisa u području tržišnog natjecanja. Iz stavka 3. tog članka proizlazi da se dokumenti koji sadržavaju povjerljive informacije mogu otkriti tek nakon dovršetka istrage ili nakon što postane konačna odluka nacionalnog tijela nadležnog za tržišno natjecanje o okončanju upravnog postupka.
- 22 Na temelju članka 18. stavka 1. tog zakona, predsjednik vijeća može, pod uvjetima predviđenima u njegovim člancima 10. i 16., naložiti otkrivanje dokaza i nakon pokretanja postupka o meritumu.
- 23 U članku 27. stavku 1. tog zakona propisuje se da je u okviru postupka po tužbi za naknadu štete sudac vezan odlukom drugog suda, Uřada pro ochranu hospodářské soutěže (Ured za zaštitu tržišnog natjecanja; u daljnjem tekstu: ÚOHS) i Komisijinom odlukom, koje se tiču postojanja ograničavanja tržišnog natjecanja i identiteta osobe koja to natjecanje ograničava.

Glavni postupak i prethodna pitanja

- 24 ÚOHS pokrenuo je 25. siječnja 2012. po službenoj dužnosti upravni postupak koji se odnosio na moguću zlouporabu vladajućeg položaja društva České dráhy, nacionalnog željezničkog prijevoznika u vlasništvu Češke Države.
- 25 Društvo RegioJet, poduzeće koje, među ostalim, pruža usluge željezničkog prijevoza osoba na liniji Prag-Ostrava (Češka Republika), podnijelo je tijekom 2015. godine protiv društva České dráhy tužbu za naknadu štete Městský soudu v Praze (Gradski sud u Pragu, Češka Republika), s ciljem popravljavanja štete koja je prouzročena navodnim postupanjima tog društva protivnima pravilima o tržišnom natjecanju.
- 26 Komisija je odlučila 10. studenoga 2016. pokrenuti službeni upravni postupak na temelju članka 2. stavka 1. Uredbe br. 773/2004, kako bi utvrdila postojanje predatorskih cijena koje društvo České dráhy navodno primjenjuje prilikom pružanja usluga željezničkog prijevoza osoba u Češkoj Republici, osobito na liniji Prag-Ostrava (predmet br. AT.40156 – Czech Rail).
- 27 ÚOHS prekinuo je 14. studenoga 2016. upravni postupak, pri čemu ga ipak nije formalno okončao, pozivajući se na činjenicu da je sâma Komisija pokrenula postupak koji se, s materijalnog gledišta, odnosi na ista postupanja kao ona koja su predmet upravnog postupka.
- 28 Društvo RegioJet podnijelo je 11. listopada 2017., u okviru svoje tužbe za naknadu štete, zahtjev za otkrivanje dokumenata na temelju odredaba Zakona br. 262/2017. Ono je zahtijevalo, među ostalim, otkrivanje dokumenata za koje je pretpostavljalo da su u posjedu društva České dráhy, osobito detaljnih popisa i izvješća o javnom željezničkom prijevozu i računovodstvenih dokumenata koji se odnose na komercijalno područje djelatnosti tog društva.
- 29 ÚOHS, naveo je – pri čemu se pozvao na članak 21.ca stavak 2. Zakona br. 143/2001 – da se zatraženi dokumenti kojima raspolaže u okviru upravnog postupka ne mogu otkriti sve do pravomoćnog okončanja tog postupka. Usto je istaknuo da su ostali zatraženi dokumenti obuhvaćeni kategorijom dokumenata koji čine cjelinu te ih je odbio otkriti uz obrazloženje da bi se time mogla smanjiti razina učinkovitosti politike progona povreda prava tržišnog natjecanja.
- 30 U odgovoru na zahtjev koji je Městský soud v Praze (Gradski sud u Pragu) uputio 12. siječnja 2018., Komisija je 26. veljače 2018. naglasila da je sud, prilikom odlučivanja o otkrivanju dokaznih materijala, u interesu zaštite legitimnih interesa svih sudionika u postupku i trećih osoba, osobito dužan primijeniti načelo proporcionalnosti i donijeti mjere za zaštitu takvih informacija. Nadalje, ta je institucija istaknula da, na temelju članka 16. stavka 1. Uredbe br. 1/2003, nacionalni sudovi ne mogu, kada su pozvani izjašnjavati se o pitanjima koja se tiču članka 101. i 102. UFEU-a, donositi odluke suprotne odluci koju je donijela Komisija. Također, nacionalni sudovi moraju izbjegavati donošenje odluka koje bi bile u suprotnosti s odlukom koju razmatra Komisija u postupku koji je pokrenula. U tu svrhu nacionalni sud može procijeniti je li svrsishodno nastaviti s postupkom.
- 31 Navedeni nacionalni sud naložio je 14. ožujka 2018. društvu České dráhy da otkrije dokaze tako da spisu priloži niz dokumenata. Ti dokumenti sadržavali su, s jedne strane, informacije koje je posebno za postupak pred ÚOHS-om pripremilo to društvo i, s druge strane, informacije koje se obavezno obrađuju i pohranjuju neovisno o tom postupku, na primjer detaljni popisi željezničkih linija, tromjesečna izvješća o javnom željezničkom prijevozu, kao i popis linija kojima upravlja društvo České dráhy. Suprotno tomu, taj je sud odbio zahtjeve društva RegioJet za, s jedne strane,

otkrivanje računovodstvenih dokumenata koji se odnose na komercijalno područje djelatnosti društva České dráhy, uključujući odgovarajuće oznake po liniji i vrsti vlaka te, s druge strane, otkrivanje zapisnikâ sa sastanaka upravnog odbora društva České dráhy u razdoblju od rujna do listopada 2011.

- 32 Rješenjem od 19. prosinca 2018. taj isti sud odlučio je, na temelju članka 27. stavka 1. Zakona br. 262/2017, prekinuti postupak o meritumu po tužbi za naknadu štete do okončanja postupka navedenog u točki 26. ove presude.
- 33 Društva RegioJet i České dráhy žalila su se na rješenje od 14. ožujka 2018. Vrchní soudu v Praze (Visoki sud u Pragu, Češka Republika). Taj je sud potvrdio, rješenjem od 29. studenoga 2019., rješenje od 14. ožujka 2018. te je, kako bi osigurao zaštitu otkrivenih dokaza, prihvatio mjere koje se sastoje od toga da se dokazi stave u sudski polog i otkriju samo strankama u postupku, njihovim zastupnicima i vještacima i to, u svakom slučaju, uvijek na temelju obrazloženog pisanog zahtjeva i nakon što to prethodno odobri sudac koji odlučuje o predmetu ovisno o raspodjeli rada.
- 34 Društvo České dráhy podnijelo je žalbu u kasacijskom postupku protiv tog rješenja od 29. studenoga 2019. sudu koji je uputio zahtjev, odnosno Nejvyšším soudu (Vrhovni sud, Češka Republika).
- 35 U tim je okolnostima Nejvyšší soud (Vrhovni sud) odlučio prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeća prethodna pitanja:
- „1. Je li u skladu s tumačenjem članka 5. stavka 1. [Direktive 2014/104] postupak u kojem sud odlučuje o nalaganju otkrivanja dokaza, iako se istodobno pred Komisijom vodi postupak za donošenje odluke u skladu s poglavljem III. [Uredbe (EZ) br. 1/2003] zbog čega sud na temelju toga prekida postupak za naknadu štete prouzročene povredom odredaba prava tržišnog natjecanja?
  2. Protivi li se tumačenju članka 6. stavka 5. točke (a) i članka 6. stavka 9. Direktive 2014/104 nacionalni propis kojim se ograničava otkrivanje svih informacija koje su dostavljene u okviru postupka na zahtjev tijela nadležnog za tržišno natjecanje, uključujući informacije koje je sudionik u postupku dužan obrađivati i pohranjivati (ili ih obrađuje i pohranjuje) na temelju drugih zakonskih odredaba, neovisno o postupku zbog povrede prava tržišnog natjecanja?
  3. Može li se okončanjem postupka ‚na drugi način‘ u smislu članka 6. stavka 5. Direktive 2014/104 smatrati i situacija u kojoj je nacionalno tijelo nadležno za tržišno natjecanje prekinulo postupak čim je Komisija pokrenula postupak za donošenje odluke sukladno poglavlju III. Uredbe br. 1/2003?
  4. S obzirom na njezinu funkciju i ciljeve, je li u skladu s člankom 5. stavkom 1. Direktive 2014/104 u vezi s njezinim člankom 6. stavkom 5. postupak u kojem nacionalni sud primjenjuje po analogiji nacionalni propis kojim se prenosi članak 6. stavak 7. navedene direktive na kategoriju informacija kao što su one iz njezina članka 6. stavka 5., odnosno donosi odluku o otkrivanju dokaza pod uvjetom da će se pitanjem obuhvaćaju li dokazni materijali informacije koje je posebno za postupak tijela nadležnog za tržišno natjecanje pripremila fizička ili pravna osoba (u smislu članka 6. stavka 5. Direktive 2014/104) sud baviti tek nakon otkrivanja tih dokaza?

5. U slučaju potvrdnog odgovora na prethodno navedeno pitanje, treba li članak 5. stavak 4. Direktive 2014/104 tumačiti na način da djelotvorne mjere zaštite povjerljivih informacija koje primjenjuje sud mogu dovesti do isključenja uvida tužitelja ili drugih sudionika u postupku i njihovih zastupnika u otkrivene dokaze prije nego što sud konačno odluči o tome jesu li otkriveni dokazi ili neki od njih obuhvaćeni kategorijom dokaza iz članka 6. stavka 5. točke (a) te direktive?”

O prethodnim pitanjima

Primjenjivost ratione temporis članka 5. i 6. Direktive 2014/104

- 36 Najprije valja podsjetiti na to da, kada je riječ o primjeni *ratione temporis* Direktive 2014/104, ona sadržava posebnu odredbu kojom se izričito propisuju uvjeti vremenske primjene njezinih materijalnih i postupovnih odredaba (presuda od 10. studenoga 2022., PACCAR i dr., C-163/21, EU:C:2022:863, t. 27. i navedena sudska praksa).
- 37 Naime, s jedne strane, na temelju članka 22. stavka 1. Direktive 2014/104, države članice moraju osigurati to da se nacionalne mjere usvojene na temelju njezina članka 21. radi usklađivanja s materijalnim odredbama te direktive, ne primjenjuju retroaktivno.
- 38 S druge strane, na temelju članka 22. stavka 2. Direktive 2014/104, države članice osiguravaju to da se nijedna nacionalna mjera osim onih iz stavka 1. ne primjenjuje na postupke za naknadu štete pokrenute pred nacionalnim sudom prije 26. prosinca 2014.
- 39 Stoga, kako bi se odredilo područje vremenske primjene odredaba Direktive 2014/104, najprije valja utvrditi je li predmetna odredba materijalne ili postupovne prirode, pri čemu to pitanje valja ocjenjivati s obzirom na pravo Unije, a ne primjenjivo nacionalno pravo, imajući u vidu činjenicu da članak 22. te direktive ne upućuje na to pravo (presuda od 10. studenoga 2022., PACCAR i dr., C-163/21, EU:C:2022:863, t. 30. i navedena sudska praksa).
- 40 U tom pogledu, kao prvo, valja istaknuti da je cilj članka 5. i 6. navedene direktive to da nacionalnim sudovima omogućuje da tuženiku ili trećoj osobi pod određenim uvjetima nalože otkrivanje relevantnih dokaza koje posjeduju, čime se tim člancima uređuje odvijanje postupka po tužbi za naknadu štete.
- 41 Tim se člancima – u dijelu u kojem obvezuju države članice da navedenim sudovima dodijele posebne ovlasti u postupcima po tužbama za naknadu štete zbog povreda prava tržišnog natjecanja – nastoji ispraviti asimetrija informacija koja obilježava te postupke, u načelu, na štetu oštećenika, kao što je navedeno u uvodnoj izjavi 15. Direktive 2014/104, zbog čega mu je teže prikupiti informacije koje su mu nužne za podnošenje tužbe za naknadu štete (vidjeti u tom smislu presudu od 10. studenoga 2022., PACCAR i dr., C-163/21, EU:C:2022:863, t. 32. i navedenu sudska praksu).
- 42 Kao drugo, budući da se člancima 5. i 6. Direktive 2014/104 upravo nastoji omogućiti tužitelju u tim postupcima da nadoknadi manjak informacija kojima raspolaže, nema sumnje da oni dovode do toga da se navedenoj stranci, kada se u tu svrhu obraća nacionalnom sudu, stavljaju na raspolaganje prednosti koje nije imala. Ipak, predmet su tih članaka isključivo postupovne mjere primjenjive pred nacionalnim sudovima kojima se tim sudovima dodjeljuju posebne ovlasti u

svrhu utvrđivanja činjenica na koje se pozivaju stranke u postupcima po tužbama za naknadu štete za takve povrede pa oni stoga izravno ne utječu na pravnu situaciju tih stranaka s obzirom na to da se ne odnose na bitne elemente izvanugovorne građanske odgovornosti.

- 43 Konkretno, člancima 5. i 6. Direktive 2014/104 ne uvodi se nova bitna obveza za jednu ili drugu stranku u tim vrstama postupaka, što bi omogućilo da se te odredbe smatra materijalnim odredbama, u smislu članka 22. stavka 1. te direktive (vidjeti po analogiji presudu od 10. studenoga 2022., PACCAR i dr., C-163/21, EU:C:2022:863, t. 34. i navedenu sudsku praksu).
- 44 Stoga valja zaključiti da se članci 5. i 6. Direktive 2014/104 ne nalaze među njezinim materijalnim odredbama, u smislu članka 22. stavka 1. i da su, posljedično, dio ostalih njezinih odredaba, navedenih u članku 22. stavku 2., a to su u predmetnom slučaju – kao što je to u biti istaknuo nezavisni odvjetnik u točkama 29. i 34. svojeg mišljenja – postupovne odredbe.
- 45 Nadalje, iz članka 22. stavka 2. Direktive 2014/104 proizlazi to da države članice raspolažu diskrecijskom ovlašću pri odlučivanju primjenjuju li se, prilikom prenošenja te direktive, nacionalna pravila kojima se prenose njezine postupovne odredbe, na postupke za naknadu štete pokrenute nakon 26. prosinca 2014., ali prije datuma prenošenja navedene direktive ili na postupke pokrenute najkasnije prije isteka roka za njezino prenošenje, to jest prije 27. prosinca 2016. (presuda od 28. ožujka 2019., Cogeco Communications, C-637/17, EU:C:2019:263, t. 28.).
- 46 U ovom slučaju, iz Zakona br. 262/2017 proizlazi to da je češki zakonodavac odlučio da se nacionalne odredbe za prenošenje postupovnih odredaba Direktive 2014/104 izravno i bezuvjetno primjenjuju i na tužbe podnesene prije tog datuma prenošenja, ali nakon 26. prosinca 2014. Tužba za naknadu štete za potrebe koje je zatraženo otkrivanje dokumenata podnesena je 25. studenoga 2015.
- 47 Iz navedenih razmatranja proizlazi da su članci 5. i 6. primjenjivi *ratione temporis* na glavni predmet i da stoga valja odgovoriti na prethodna pitanja koja se odnose na te odredbe.

Meritum

Uvodna očitovanja

- 48 Važno je podsjetiti na to da puna djelotvornost pravila o tržišnom natjecanju iz članaka 101. i 102. UFEU-a, a osobito korisni učinak zabrana navedenih u tim odredbama, uključuju mogućnost svake osobe da zahtijeva naknadu štete koja joj je prouzročena ugovorom ili ponašanjem koje može ograničiti ili narušiti tržišno natjecanje u smislu članka 101. stavka 1. UFEU-a odnosno zloporabnim postupanjem poduzetnika u vladajućem položaju u smislu članka 102. UFEU-a (vidjeti u tom smislu presude od 20. rujna 2001., Courage i Crehan, C-453/99, EU:C:2001:465, t. 26. i od 6. listopada 2021., Sumal, C-882/19, EU:C:2021:800, t. 33.).
- 49 Kao što je to navedeno u uvodnoj izjavi 7. Uredbe br. 1/2003, nacionalni sudovi imaju ključnu ulogu u primjeni pravila o tržišnom natjecanju. Kada odlučuju u sporovima između stranaka oni štite njihova subjektivna prava u sustavu prava Unije, primjerice dodjeljujući oštećenima naknadu za štetu koja im je nastala kao posljedica povrede propisa. Uloga nacionalnih sudova ovdje dopunjuje ulogu tijela država članica nadležnih za tržišno natjecanje.

- 50 Iako se ti sudovi, kada odlučuju o tužbama za naknadu štete, u okolnostima u kojima nema konačne odluke tijela nadležnog za tržišno natjecanje koja se odnosi na iste činjenice (tzv. *stand-alone* tužbe), moraju u načelu uzgredno izjasniti o postojanju povrede pravila o tržišnom natjecanju, odnosno o postojanju sporazumâ, odluka i postupanja, u smislu članka 101. stavka 1. i članka 102. UFEU-a, građanskopravne tužbe ne mogu zamijeniti nacionalne postupke i postupke Unije u kojima se primjenjuju članci 101. i 102. UFEU-a, koji su javnopravne prirode i u okviru kojih je, među ostalim, predviđeno – kao što se to navodi u članku 2. Uredbe br. 1/2003 – da je teret dokaza o povredi članka 101. stavka 1. ili članka 102. UFEU-a na stranci ili tijelu koje prijavljuje povredu.
- 51 Prema tome, tumačenje odredaba Direktive 2014/104 koje se odnose na otkrivanje dokaza ne smije dovesti do zaobilaženja načela kojima se uređuje teret dokazivanja postojanja protutržišnih postupanja, kada predmet tužbe o kojoj je riječ nije isključivo naknada štete.
- 52 Naime, prilikom donošenja Direktive 2014/104 zakonodavac Unije pošao je upravo od zaključka koji je naveo u uvodnoj izjavi 6. te direktive, da oba alata namijenjena osiguravanju učinkovite provedbe pravila o tržišnom natjecanju – a to su provedba pravila o tržišnom natjecanju Unije od strane javnih tijela (*public enforcement*) i postupci po privatnim tužbama za naknadu štete zbog povrede tih pravila (*private enforcement*) – moraju djelovati međusobno dosljedno, na primjer u odnosu na režime za pristup dokumentima koje posjeduju tijela nadležna za tržišno natjecanje.
- 53 Kada je riječ o postupcima po privatnim tužbama za naknadu štete zbog povrede pravila o tržišnom natjecanju, mjerodavne odredbe o otkrivanju dokumenata, navedene u poglavlju II. (članci 5. do 8.) Direktive 2014/104 odražavaju ravnotežu između, s jedne strane, učinkovitosti postupaka koje vode tijela nadležna za tržišno natjecanje i, s druge strane, učinkovitosti tužbi za naknadu štete koje su podnijele osobe koje se smatraju oštećenima protutržišnim postupanjima.
- 54 Prema tome, iako se, s obzirom na asimetriju informacija koja često obilježava postupke po tužbama za naknadu štete prouzročene povredama prava tržišnog natjecanja, Direktivom 2014/104 nastoji ojačati pristup dokazima osoba oštećenih protutržišnim postupanjima, koji su im neizostavno potrebni za potvrđivanje osnovanosti njihovih zahtjeva za naknadu štete, njome se taj pristup također strogo uređuje.
- 55 Kao prvo, u članku 5. Direktive 2014/104 navodi se određeni broj općih pravila o otkrivanju dokaza u postupcima po tužbama za naknadu štete zbog povreda prava tržišnog natjecanja.
- 56 Kao drugo, u članku 6. te direktive predviđaju se posebna pravila o otkrivanju dokaza sadržanih u spisu predmeta tijela nadležnog za tržišno natjecanje, koja svjedoče, među ostalim, o različitoj razini zaštite s obzirom na to koje se informacije zahtijevaju te o potrebi očuvanja učinkovitosti javnih postupaka. Naime, u toj se odredbi razlikuje više kategorija dokaza.
- 57 Kada je riječ, najprije, o dokazima koji se tiču izjava poduzetnika pokajnika i prijedlogâ za nagodbu (u daljnjem tekstu: dokazi s crnog popisa), u članku 6. stavku 6. Direktive 2014/104 određuje se da države članice osiguravaju da nacionalni sudovi nikada ne mogu naložiti nekoj stranci ili trećoj osobi da otkrije te dokaze.
- 58 Kada je riječ, nadalje, o informacijama koje je za upravni postupak koji je pokrenulo tijelo nadležno za tržišno natjecanje posebno pripremila fizička ili pravna osoba, informacijama koje je to tijelo sastavilo i poslalo strankama tijekom tog postupka kao i povučenim prijedlozima za

nagodbu, člankom 6. stavkom 5. Direktive 2014/104 predviđa se da nacionalni sudovi mogu naložiti otkrivanje dokaza iz te kategorije (u daljnjem tekstu: dokazi sa sivog popisa) tek nakon što je tijelo nadležno za tržišno natjecanje okončalo postupak donošenjem odluke ili na drugi način.

- 59 Naposljetku, u skladu s člankom 6. stavkom 9. Direktive 2014/104, otkrivanje dokaza iz spisa predmeta tijela nadležnog za tržišno natjecanje koji ne pripadaju nijednoj od prethodno navedenih kategorija (u daljnjem tekstu: dokazi s bijelog popisa) može se naložiti u bilo kojem trenutku u postupcima za naknadu štete, ne dovodeći u pitanje taj članak.
- 60 Kao treće, važno je istaknuti to da se Direktivom 2014/104, kao što proizlazi iz njezinih članka 5. stavka 3. i članka 6. stavka 4., tako uspostavlja poseban režim primjenjiv na zahtjeve za otkrivanje dokaza, u okviru kojeg se ti zahtjevi ne prihvaćaju automatski, nego se razmatraju s obzirom na načelo proporcionalnosti te vodeći računa o okolnostima i legitimnim interesima o kojima je riječ u konkretnom slučaju. Nacionalni sud pred kojim se vodi postupak stoga je pozvan provesti temeljit nadzor proporcionalnosti, vodeći računa, ako je primjenjivo, o mišljenju koje mu dotično tijelo nadležno za tržišno natjecanje može podastrijeti u skladu s člankom 6. stavkom 11. Direktive 2014/104.
- 61 Na pitanja suda koji je uputio zahtjev valja odgovoriti s obzirom na ta uvodna pojašnjenja.

Prvo pitanje

- 62 Svojim prvim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 5. stavak 1. Direktive 2014/104 tumačiti na način da mu se protivi to da nacionalni sud naloži otkrivanje dokaza za potrebe nacionalnog postupka koji se pred njim vodi po tužbi za naknadu štete za povredu prava tržišnog natjecanja, iako je pred Komisijom, u vezi s tom povredom, u tijeku postupak za donošenje odluke u skladu s poglavljem III. Uredbe br. 1/2003, zbog čega je nacionalni sud prekinuo postupak koji se pred njim vodi.
- 63 Najprije valja istaknuti to da ako Komisija, na temelju članka 11. stavka 6. Uredbe br. 1/2003, pokrene postupak, time tijelima država članica nadležnima za tržišno natjecanje prestaje nadležnost za primjenu članaka 101. i 102. UFEU-a kada je riječ o istim povredama.
- 64 Nasuprot tomu, u skladu s člankom 16. stavkom 1. te uredbe, nacionalni sud kojemu je podnesena tužba za naknadu štete ne gubi automatski nadležnost za primjenu članaka 101. i 102. UFEU-a i odlučivanje o povredama koje ispituje Komisija zbog toga što je navedena institucija pokrenula postupak. Naime, u skladu s tom odredbom, nacionalni sudovi moraju isključivo, s jedne strane, suzdržavati se od donošenja odluka koje bi bile suprotne odluci koju je donijela Komisija i, s druge strane, izbjegavati donošenje odluka koje bi bile u suprotnosti s odlukom koju razmatra ta institucija u postupku koji je pokrenula te, s tim u vezi, procijeniti je li svrsishodno nastaviti s postupkom.
- 65 Nadalje, iz tumačenja svih odredaba Direktive 2014/104 proizlazi to da se njome također ne obvezuje nacionalne sudove država članica da prekinu postupke po podnesenim im tužbama za naknadu štete za povrede pravila o tržišnom natjecanju zbog toga što je Komisija pokrenula postupak koji se tiče istih povreda.

- 66 Iako, kao što je to istaknuto u točki 52. ove presude, provedba pravila o tržišnom natjecanju Unije od strane javnih tijela (*public enforcement*), s jedne strane, i postupci po privatnim tužbama za naknadu štete zbog povrede tih pravila (*private enforcement*), s druge strane, moraju djelovati međusobno dosljedno, na primjer u odnosu na režime za pristup dokumentima koje posjeduju tijela nadležna za tržišno natjecanje, riječ je o alatima koji se nadopunjuju i koji se u načelu mogu koristiti istodobno.
- 67 U tom pogledu, odredbe članka 6. stavaka 5. i 9. Direktive 2014/104 potvrđuju mogućnost nastavka postupka po tužbi za naknadu štete unatoč postojanju postupka koji je u tijeku pred tijelom nadležnim za tržišno natjecanje. Naime, dok nacionalni sudovi mogu naložiti otkrivanje dokaza sa sivog popisa tek nakon što je navedeno tijelo okončalo postupak (članak 6. stavak 5. te direktive), otkrivanje dokaza s bijelog popisa moguće je naložiti „može se naložiti u bilo kojem trenutku u postupcima za naknadu štete” (članak 6. stavak 9. navedene direktive).
- 68 U tim se okolnostima tako postavlja pitanje protivi li se Direktivi 2014/104 to da nacionalni sud naloži otkrivanje dokaza na temelju nacionalnih odredaba kojima se prenose članci 5. i 6. te direktive unatoč tomu što je prekinut nacionalni postupak pokrenut po tužbi za naknadu štete zbog postojanja postupka koji se vodi pred Komisijom.
- 69 U tom pogledu valja utvrditi da se spomenutom direktivom automatski ne isključuje mogućnost da nacionalni sud naloži otkrivanje dokaza u okviru postupka koji je u tijeku po tužbi za naknadu štete zbog navodne povrede pravila o tržišnom natjecanju, iako se pred Komisijom istodobno vodi postupak u vezi s istom povredom, a nacionalni je sud prekinuo postupak po tužbi za naknadu štete do okončanja Komisijina postupka.
- 70 Naime, kada nacionalni sud odluči naložiti otkrivanje dokaza za potrebe postupka po tužbi za naknadu štete prekinutog zbog toga što je Komisija pokrenula postupak, on u načelu ne donosi odluku koja bi mogla biti u suprotnosti s odlukom koju navedena institucija razmatra u tom postupku, u smislu članka 16. stavka 1. Uredbe br. 1/2003.
- 71 S obzirom na navedeno, iako nacionalni sudovi mogu naložiti tuženiku ili trećoj osobi da otkriju relevantne dokaze koje posjeduju, oni to moraju učiniti uz poštovanje zahtjeva koji proizlaze iz Direktive 2014/104.
- 72 Na taj način, nacionalni sudovi pred kojima su pokrenuti postupci, koji trebaju ograničiti otkrivanje dokaza na ono što je doista relevantno, proporcionalno i nužno, moraju osigurati to da se odlukom o otkrivanju dokaza nepotrebno ne ometa istraga koja je u tijeku i koju vodi tijelo nadležno za tržišno natjecanje zbog povrede prava tog natjecanja. Stoga su navedeni sudovi pozvani da temeljito ispituju upućeni im zahtjev u pogledu relevantnosti zatraženih dokaza, veze između tih dokaza i podnesenog zahtjeva za naknadu štete, postojanja dovoljnog stupnja preciznosti spomenutih dokaza i njihove proporcionalnosti.
- 73 Kao što je to navedeno u uvodnoj izjavi 23. te direktive, zahtjev proporcionalnosti trebalo bi pažljivo procijeniti kada se otkrivanjem riskira ugrožavanje istražne strategije tijela nadležnog za tržišno natjecanje zbog otkrivanja koji su dokumenti dio spisa predmeta ili se riskira uzrokovanje negativnih posljedica na način na koji poduzetnici surađuju s tijelima nadležnima za tržišno natjecanje. Posebnu pozornost trebalo bi obratiti na sprečavanje „lova na informacije”, tj. nespecifičnog ili preširokog pretraživanja informacija koje vjerojatno neće biti relevantne za stranke u postupku.

- 74 U tom pogledu, u članku 6. stavku 4. točki (b) Direktive 2014/104 pojašnjava se da pri ocjeni proporcionalnosti naloga za otkrivanje informacija nacionalni sudovi vode računa i o tome „zahtijeva li stranka otkrivanje u odnosu na postupak za naknadu štete pred nacionalnim sudom”.
- 75 Iz toga se može zaključiti da pri ocjeni proporcionalnosti naloga za otkrivanje dokaza, koja se mora pažljivo provesti, osobito kada je riječ o dokazima koji se nalaze u spisu predmeta tijela nadležnog za tržišno natjecanje, nacionalni sud mora voditi računa i o prekidu postupka po tužbi za naknadu štete.
- 76 Naime, iako nalog za otkrivanje dokaza za potrebe postupka po tužbi za naknadu štete *a priori* ne pripada „odlukama” navedenima u članku 16. stavku 1. Uredbe br. 1/2003, načelo lojalne suradnje iz članka 4. stavka 3. UEU-a, s jedne strane, te cilj učinkovite i ujednačene primjene prava tržišnog natjecanja Unije, s druge strane, zahtijevaju od nacionalnog suda da vodi računa o postupku koji se vodi pred Komisijom pri donošenju svih odluka i mjera tijekom postupka po tužbi za naknadu štete, osobito kada se te odluke ili mjere odnose na utvrđenje postojanja iste ili slične povrede prava tržišnog natjecanja.
- 77 Prema tome, kada sud nalaže otkrivanje dokaza strankama ili trećim osobama u okviru postupka po tužbi za naknadu štete – prekinutog zbog toga što se pred Komisijom vodi istražni postupak – on se mora uvjeriti u to da je navedeno otkrivanje, koje se nalaže na temelju dovoljno precizno određenog i obrazloženog zahtjeva, nužno i proporcionalno za nastavak tog postupka.
- 78 S obzirom na sva prethodna razmatranja, na prvo pitanje valja odgovoriti tako da članak 5. stavak 1. Direktive 2014/104 treba tumačiti na način da mu se ne protivi to da nacionalni sud naloži otkrivanje dokaza za potrebe nacionalnog postupka koji se pred njim vodi po tužbi za naknadu štete za povredu prava tržišnog natjecanja, iako je pred Komisijom, u vezi s tom povredom, u tijeku postupak za donošenje odluke u skladu s poglavljem III. Uredbe br. 1/2003, zbog čega je nacionalni sud prekinuo postupak koji se pred njim vodi. Unatoč tomu, na spomenutom je sudu da se uvjeri u to da otkrivanje dokaza koje se zahtijeva u toj fazi postupka, a koje mora ispunjavati uvjete iz članka 5. i 6. Direktive 2014/104, ne prekoračuje ono što je nužno s obzirom na podneseni mu zahtjev za naknadu štete.

Treće pitanje

- 79 Svojim trećim pitanjem, koje valja razmotriti prije drugoga, sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 6. stavak 5. Direktive 2014/104 tumačiti na način da se to što je nacionalno tijelo nadležno za tržišno natjecanje prekinulo upravni postupak koji je pokrenulo, zbog toga što je Komisija pokrenula postupak na temelju poglavlja III. Uredbe br. 1/2003, može izjednačiti s okončanjem upravnog postupka tog tijela „donošenjem odluke ili na drugi način”, u smislu te odredbe.
- 80 U tom pogledu valja podsjetiti na to da na temelju članka 6. stavka 5. te direktive nacionalni sudovi mogu naložiti otkrivanje dokaza sa sivog popisa „tek nakon što je tijelo nadležno za tržišno natjecanje okončalo postupak donošenjem odluke ili na drugi način”.
- 81 Doslovno tumačenje te odredbe, njezin kontekst i ciljevi koji se njome nastoje postići ukazuju na to da se prekid postupka po tužbi za naknadu štete, poput onog o kojem je riječ u glavnom predmetu, ne može izjednačiti s okončanjem postupka.

- 82 Prije svega, u doslovnom smislu, „prekid” znači privremeno zaustavljanje postupka. Postupak, dakle, nije okončan jer se nastavlja čim nestane razlog zbog kojeg je prekinut.
- 83 To potvrđuje uvodna izjava 25. Direktive 2014/104, u kojoj se navode primjeri odluka kojima se okončava postupak, gdje se, među ostalim, upućuje na odluke koje Komisija može donijeti u skladu s poglavljem III. Uredbe br. 1/2003. U toj se uvodnoj izjavi tako pojašnjava da se postupak okončava, primjerice, donošenjem odluke na temelju članka 5. Uredbe br. 1/2003, osim odluka o privremenim mjerama.
- 84 Nadalje, kada se u Direktivi 2014/104 govori o okončanju postupka donošenjem odluke ili „na drugi način”, riječ je o mjerama koje se, kada je riječ o njihovom sadržaju i svrsi, donose u slučaju da nacionalno tijelo nadležno za tržišno natjecanje odluči da je, s obzirom na informacije prikupljene tijekom postupka, moguće ili čak nužno donijeti odluku i okončati postupak.
- 85 Prema tome, činjenica da je nacionalno tijelo nadležno za tržišno natjecanje prekinulo upravni postupak koji vodi, čak i ako je to učinjeno zbog toga što je Komisija pokrenula postupak, ne može se izjednačiti s okončanjem upravnog postupka tog tijela „na drugi način”.
- 86 Nadalje, odluku tijela nadležnog za tržišnog natjecanje da na temelju članka 11. stavka 6. Uredbe br. 1/2003 prekine upravni postupak treba sagledati u kontekstu pravila kojima se uređuje usporedna nadležnost Komisije, s jedne strane i nacionalnih tijela nadležnih za tržišno natjecanje, s druge strane.
- 87 Kao što je to utvrdio Sud, Komisijinim pokretanjem postupka trajno i konačno ne prestaje nadležnost nacionalnih tijela za tržišno natjecanje da primjenjuju nacionalno zakonodavstvo u tom području nego se ta nadležnost ponovno uspostavlja čim se okonča postupak koji je pokrenula Komisija (presuda od 14. veljače 2012., Toshiba Corporation i dr., C-17/10, EU:C:2012:72, t. 79. i 80.).
- 88 Osim toga, na temelju članka 16. stavka 2. Uredbe br. 1/2003, tijela država članica nadležna za tržišno natjecanje zadržavaju svoju ovlast djelovanja u okviru prava Unije i nacionalnog prava tržišnog natjecanja, čak i ako je sama Komisija već donijela odluku, pod uvjetom da ne donose odluke suprotne odluci koju je donijela ta institucija (vidjeti u tom smislu presudu od 14. veljače 2012., Toshiba Corporation i dr., C-17/10, EU:C:2012:72, t. 84. do 86.).
- 89 Prekid upravnog postupka do dovršetka Komisijine istrage u predmetu o kojem je riječ ne znači, dakle, okončanje tog postupka u smislu da je donesen konačan akt u pogledu predmetne povrede, nego taj prekid valja smatrati privremenom mjerom. Na taj način, ako Komisija odluči okončati postupak koji vodi bez donošenja odluke o povredi, dotično nacionalno tijelo nadležno za tržišno natjecanje može u načelu odlučiti ponovno pokrenuti postupak.
- 90 Kada je riječ, naposljetku, o ciljevima koji se nastoje postići člankom 6. stavkom 5. Direktive 2014/104, valja istaknuti to da se, kao što to proizlazi iz njezine uvodne izjave 25., zaštitom primjenjivom na dokaze sa sivog popisa želi osigurati to da se otkrivanjem dokaza nepotrebno ne ometa istraga koja je u tijeku i koju vodi tijelo nadležno za tržišno natjecanje zbog povrede Unijina ili nacionalnog prava tog natjecanja. Kada bi se otkrivanje dokaza sa sivog popisa dopustilo nakon prekida postupka koji je odredilo nacionalno tijelo nadležno za tržišno natjecanje, a tijekom istrage koju vodi Komisija, to bi moglo ugroziti, čak i ozbiljno, djelotvornost te istrage i, prema tome, ciljeve spomenute direktive.

91 S obzirom na sva prethodna razmatranja, na treće pitanje valja odgovoriti tako da članak 6. stavak 5. Direktive 2014/104 treba tumačiti na način da se to što je nacionalno tijelo nadležno za tržišno natjecanje prekinulo upravni postupak koji je pokrenulo, zbog toga što je Komisija pokrenula postupak na temelju poglavlja III. Uredbe br. 1/2003, ne može izjednačiti s okončanjem upravnog postupka tog tijela „donošenjem odluke ili na drugi način”, u smislu te odredbe.

Drugo pitanje

92 Najprije valja podsjetiti na to da je, u skladu s ustaljenom sudskom praksom, u okviru postupka suradnje između nacionalnih sudova i Suda uspostavljenog člankom 267. UFEU-a dužnost Suda da nacionalnom sudu dâ koristan odgovor koji će mu omogućiti odlučivanje o sporu koji se pred njim vodi. U tom smislu, Sud može po potrebi ne samo preoblikovati pitanja koja su mu postavljena već i uzeti u obzir odredbe prava Unije na koje nacionalni sud nije uputio u svojem pitanju (presuda od 13. listopada 2022., Herios, C-593/21, EU:C:2022:784, t. 19. i navedena sudska praksa).

93 U tom pogledu, iako se u drugom prethodnom pitanju, kako ga je oblikovao sud koji je uputio zahtjev, izričito navodi samo tumačenje članka 6. stavaka 5. i 9. Direktive 2014/104, taj sud želi doznati, kao što to proizlazi iz teksta njegova zahtjeva za prethodnu odluku, je li ta direktiva prepreka donošenju nacionalnog propisa kojim se širi opseg informacija čije je otkrivanje isključeno tijekom trajanja postupka pred tijelom nadležnim za tržišno natjecanje. Budući da je manevarski prostor kojim države članice raspolažu kada je riječ o prenošenju članaka 5. i 6. navedene direktive ograničen odredbama njezina članka 5. stavka 8., drugo prethodno pitanje valja preoblikovati i njegov doseg proširiti na potonju odredbu.

94 Prema tome, valja smatrati da svojim drugim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 5. stavak 8., članak 6. stavak 5. točku (a) i članak 6. stavak 9. Direktive 2014/104 tumačiti na način da im se protivi nacionalni propis kojim se na temelju članka 6. stavka 5. te direktive privremeno ograničava ne samo otkrivanje informacija posebno „pripremljenih” za potrebe postupka koji je pokrenulo tijelo nadležno za tržišno natjecanje, nego i otkrivanje svih informacija „dostavljenih” u tu svrhu.

95 U tom pogledu valja se, kao prvo, izjasniti o dopuštenosti tog drugog pitanja koju osporava društvo České dráhy, ističući da je to pitanje preuranjeno i hipotetsko jer se do današnjeg dana češki nacionalni sudovi nisu izjašnjavali o tome jesu li dokumenti čije je otkrivanje zatraženo od društva České dráhy posebno pripremljeni za potrebe postupka koji je pokrenuo ÚOHS ili za potrebe postupka koji vodi Komisija.

96 U tom pogledu dovoljno je podsjetiti na to da pitanja koja se odnose na pravo Unije uživaju pretpostavku relevantnosti. Sud može odbiti odlučivati o zahtjevu za prethodnu odluku koji je uputio nacionalni sud samo ako je očito da zatraženo tumačenje prava Unije nema nikakve veze s činjeničnim stanjem ili predmetom spora u glavnom postupku, ako je problem hipotetski ili ako Sud ne raspolaže činjeničnim i pravnim elementima potrebnima za davanje korisnog odgovora na upućena pitanja (presuda od 6. listopada 2021., Sumal, C-882/19, EU:C:2021:800, t. 27. i 28.).

- 97 To nije slučaj u ovom predmetu. Odgovor na drugo pitanje suda koji je uputio zahtjev namijenjen je tomu da mu olakša prepoznavanje dokaza s bijelog, a ne sa sivog popisa, na koje se, prema potrebi, neovisno o tomu što tijelo nadležno za tržišno natjecanje nije okončalo postupak koji vodi, može odnositi zahtjev za otkrivanje dokumenata na temelju nacionalnih odredaba kojima se prenosi Direktiva 2014/104.
- 98 Slijedom navedenog, drugo pitanje je dopušteno.
- 99 Kao drugo, u pogledu merituma, sud koji je uputio zahtjev poziva Sud da se izjasni o opsegu informacija koje uživaju privremenu zaštitu iz članka 6. stavka 5. Direktive 2014/104, kada je riječ o dokazima sa sivog popisa.
- 100 Sud koji je uputio zahtjev napominje s tim u vezi da iz teksta članka 16. stavka 3. Zakona br. 262/2017 u vezi s njegovim člankom 2. stavkom 2. točkom (c) proizlazi to da se vremensko ograničenje koje je primjenjivo na otkrivanje dokaza u razdoblju odvijanja postupka koji vodi tijelo nadležno za tržišno natjecanje primjenjuje na sve informacije koje su tom tijelu dostavljene za potrebe tog postupka, a ne samo na informacije „posebno pripremljene” u tu svrhu.
- 101 U tom pogledu, iz teksta članka 6. stavka 5. Direktive 2014/104 u vezi s njezinom uvodnom izjavom 25. nedvosmisleno proizlazi to da se privremena zaštita koja se pruža na temelju te odredbe odnosi samo na informacije koje su posebno pripremljene za potrebe postupka koji je pokrenulo tijelo nadležno za tržišno natjecanje, a ne na sve informacije koje su podnesene u tu svrhu, samoinicijativno ili na zahtjev tog tijela, za potrebe navedenog postupka.
- 102 Sustavno tumačenje odredbe o kojoj je riječ potvrđuje taj zaključak.
- 103 S tim u vezi valja uputiti, kao prvo, na članak 6. stavak 9. Direktive 2014/104, koji se tiče dokaza s bijelog popisa, na temelju kojeg se u postupcima za naknadu štete može u bilo kojem trenutku naložiti otkrivanje dokaza iz spisa predmeta tijela nadležnog za tržišno natjecanje koji se ne nalaze ni na sivom ni na crnom popisu. U uvodnoj izjavi 28. te direktive pojašnjava se doseg te odredbe upotrebom izraza „dokazi koji postoje neovisno o postupku tijela nadležnog za tržišno natjecanje („već postojeće informacije”)”, kako bi se prikazalo koji su to dokazi čije otkrivanje nije automatski zabranjeno navedenom direktivom zbog činjenice da se nalaze na sivom ili crnom popisu.
- 104 Kao drugo, također valja istaknuti to da se u članku 2. točki 17. te direktive pojam „već postojeće informacije” definira kao „dokazi koji postoje neovisno o postupku tijela nadležnog za tržišno natjecanje, bez obzira na to nalaze li se te informacije u spisu predmeta tijela nadležnog za tržišno natjecanje ili ne”.
- 105 Iz te definicije proizlazi da se i dokazi sadržani u spomenutom spisu predmeta mogu nalaziti na bijelom popisu. Konkretno, među već postojećim informacijama nalaze se i one koje je sudionik u postupku dužan obrađivati i pohranjivati (ili ih obrađuje i pohranjuje) na temelju drugih zakonskih odredaba, neovisno o postupku zbog povrede prava tržišnog natjecanja, a čije otkrivanje nacionalni sudovi u načelu mogu naložiti u bilo kojem trenutku s obzirom na to da je riječ o dokazima koji se nalaze na bijelom popisu.
- 106 Kao treće, članak 6. stavak 8. Direktive 2014/104 odražava ideju prema kojoj valja, s jedne strane, ograničiti zaštitu koja se pruža dokazima sa sivog i crnog popisa na slučajeve u kojima je ta zaštita doista nužna i stoga prikladna s obzirom na ciljeve te direktive i, s druge strane, dopustiti razumno

širok pristup dokazima, te se njime istodobno predviđa da, ako su samo neki dijelovi traženih dokaza na crnom popisu, preostali se dijelovi, ovisno o kategoriji kojoj pripadaju, objavljuju u skladu s relevantnim stavcima članka 8. navedene direktive.

- 107 Kao četvrto, iz članka 5. stavka 8. Direktive 2014/104 – kojim se državama članicama dopušta donošenje pravila koja bi dovela do šireg otkrivanja dokaza, ne dovodeći u pitanje stavke 4. i 7. tog članka i članak 6. te direktive – proizlazi to da države članice nisu ovlaštene, prilikom prenošenja Direktive 2014/104, prilagođavati uvjete prema kojima se dokazi razvrstavaju na sivi, crni ili bijeli popis.
- 108 Konkretno, kada bi se državama članicama dopustilo da prošire opseg informacija sa sivog popisa, to bi dovelo do ograničenijeg otkrivanja dokaza, što je u suprotnosti s logikom članka 5. stavka 8. te direktive. U njoj sadržani cilj usklađivanja bio bi na taj način ugrožen kada bi države članice mogle, u području otkrivanja dokaza, uvoditi stroža pravila od onih navedenih u člancima 5. i 6. te direktive.
- 109 Prema tome, nacionalno zakonodavstvo kojim se privremeno ograničava otkrivanje svih informacija koje su tijekom postupka podnesene na zahtjev tijela nadležnog za tržišno natjecanje ili samoinicijativno, uključujući i već postojeće informacije, nije u skladu s člankom 6. stavkom 5. točkom (a) i člankom 6. stavkom 9. Direktive 2014/104.
- 110 Taj zaključak ne znači da sud kojem je upućen zahtjev za otkrivanje dokaza u okviru postupka po tužbi za naknadu štete zbog povrede pravila o tržišnom natjecanju mora naložiti otkrivanje svih dokumenata koji nisu posebno pripremljeni za potrebe postupka koji se vodi pred tijelom nadležnim za tržišno natjecanje.
- 111 Naime, u svakom slučaju, a osobito tijekom postupka koji je prekinut do okončanja upravnog postupka koje je pokrenulo tijelo nadležno za tržišno natjecanje, na nacionalnom je sudu da se uvjeri u to da otkrivanje dokaza koje se zahtijeva u toj fazi postupka, a koje mora ispunjavati uvjete iz članaka 5. i 6. Direktive 2014/104, ne prekoračuje ono što je nužno s obzirom na podneseni mu zahtjev za naknadu štete.
- 112 Iz svih prethodnih razmatranja proizlazi to da na drugo pitanje valja odgovoriti tako da članak 5. stavak 8., članak 6. stavak 5. točku (a) i članak 6. stavak 9. Direktive 2014/104 treba tumačiti na način da im se protivi nacionalni propis kojim se na temelju članka 6. stavka 5. te direktive privremeno ograničava ne samo otkrivanje informacija posebno „pripremljenih” za potrebe postupka koji je pokrenulo tijelo nadležno za tržišno natjecanje, nego i otkrivanje svih informacija „dostavljenih” u tu svrhu.

Četvrto pitanje

- 113 Svojim četvrtim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 5. stavak 1. Direktive 2014/104 u vezi s njezinim člankom 6. stavkom 5. točkom (a) tumačiti na način da se tim odredbama ne protivi to da se nacionalni sud izjasni o zahtjevu za otkrivanje dokaza i naloži njihovo stavljanje u sudski polog, pri čemu odgađa razmatranje pitanja jesu li oni obuhvaćeni sivim popisom jer sadržavaju „informacije koje je posebno za postupak tijela nadležnog za tržišno natjecanje pripremila fizička ili pravna osoba”, u smislu drugonavedene odredbe, do trenutka u kojem će ostvariti pristup tim dokazima.

- 114 Naime, unatoč upućivanju na članak 6. stavak 7. Direktive 2014/104, sud koji je uputio zahtjev zapravo želi znati može li sud naložiti otkrivanje dokaza, uređeno u članku 5. stavku 1. te direktive, kako bi ocijenio sadržavaju li oni „informacije koje je posebno za postupak tijela nadležnog za tržišno natjecanje pripremila fizička ili pravna osoba”, u smislu članka 6. stavka 5. točke (a) navedene direktive.
- 115 U tom pogledu valja podsjetiti na to da je – kada je riječ o dokazima s crnog popisa – zakonodavac predvidio u članku 6. stavku 7. Direktive 2014/104 mehanizam prethodne provjere koji služi tomu da nacionalni sud pristupi navedenim dokazima isključivo u svrhu provjere odgovara li doista njihov sadržaj „izjavi poduzetnika pokajnika” ili „prijedlogu za nagodbu”, kako su definirani u članku 2. točkama 16. i 18. spomenute direktive i da je stoga doista riječ o dokazima s crnog popisa.
- 116 Međutim, navedeni mehanizam provjere nije propisan kada je riječ o dokazima sa sivog popisa, koji ulaze u područje primjene članka 6. stavka 5. Direktive 2014/104. Razlog za to je da je zaštita dokaza sa sivog popisa, za razliku od dokaza s crnog popisa, samo privremena.
- 117 U predmetnom slučaju postavlja se pitanje protivi li se Direktivi 2014/104 mogućnost nacionalnog suda da, na temelju mjerodavnog nacionalnog postupovnog prava – što je na sudu koji je uputio zahtjev da provjeri – donosi mjere namijenjene tomu da ocijeni nalaze li se doista na sivom popisu dokazi čije je otkrivanje zatraženo u prilog tužbi za naknadu štete zbog povrede pravila o tržišnom natjecanju, čak i kada je postupak koji vodi tijelo nadležno za tržišno natjecanje još u tijeku.
- 118 U glavnom je predmetu žalbeni sud naložio otkrivanje dokaza, pri čemu je predvidio, na vlastitu inicijativu, razmatranje pitanja nalaze li se među tim dokazima oni sa sivog popisa, nakon što su ti dokazi otkriveni sudu, ali prije njihova otkrivanja podnositelju obrazloženog zahtjeva, koji ga je prethodno podnio.
- 119 U tom pogledu valja naglasiti da je, kao što to također proizlazi iz uvodne izjave 21. Direktive 2014/104, cilj uređenja iz njezina članka 6. stavka 5., kada je riječ o dokazima sa sivog popisa, izbjeći to da se odlukom o otkrivanju dokaza nepotrebno ometa istraga koja je u tijeku i koju vodi tijelo nadležno za tržišno natjecanje zbog povrede Unijina ili nacionalnog prava tog natjecanja.
- 120 Iz toga slijedi da je zakonodavac Unije proveo iscrpno usklađivanje iz te odredbe prije svega u interesu javne provedbe prava tržišnoga natjecanja.
- 121 Ostvarivanje takvog cilja podrazumijeva uskraćivanje pristupa dokazima sa sivog popisa podnositeljima zahtjeva i ostalim trećim osobama prije nego li tijelo nadležno za tržišno natjecanje okonča postupak koji vodi.
- 122 S druge strane, navedenom se cilju ne protivi to da nacionalni sud, primjenom nacionalnog postupovnog instrumenta, naloži otkrivanje dokaza koji se mogu naći na sivom popisu, samo u svrhu stavljanja u sudski polog dokumenata o kojima je riječ, pri čemu se oni otkrivaju podnositelju zahtjeva tek nakon što sud provjeri sadržavaju li doista ti dokumenti dokaze s tog popisa.

- 123 Naime, uzimajući u obzir nužnost ispravljanja asimetrije informacija i osiguravanja učinkovitosti privatne provedbe prava tržišnog natjecanja, što je bio povod donošenju Direktive 2014/104, njome se u načelu dopušta da nacionalni sud, na temelju mjerodavnog nacionalnog postupovnog prava, primijeni spomenuti nacionalni instrument kako bi, među ostalim, spriječio pretjerano korištenje izuzećem iz članka 6. stavka 5. navedene direktive.
- 124 Taj postupovni instrument može pridonijeti učinkovitosti privatnih tužbi za naknadu štete, uz istodobno očuvanje zaštite koja se mora pružiti dokazima sa sivog popisa sve dok tijelo nadležno za tržišno natjecanje, na ovaj ili onaj način, ne okonča postupak koji vodi.
- 125 S obzirom na navedeno, prilikom primjene spomenutog instrumenta treba poštovati zahtjeve koji proizlaze iz načela proporcionalnosti, kako su precizno navedeni u članku 5. stavku 3. i članku 6. stavku 4. Direktive 2014/104.
- 126 Osobito valja voditi računa o opsegu i troškovima otkrivanja dokaza, relevantnosti dokaza čije je otkrivanje zatraženo kako bi se potkrijepila osnovanost tužbe za naknadu štete odnosno o pitanju je li zahtjev za otkrivanje dokaza koji se nalaze u spisu predmeta tijela nadležnog za tržišno natjecanje formuliran posebno s obzirom na narav, predmet ili sadržaj dokumenata o kojima je riječ.
- 127 Kao što se to navodi u uvodnoj izjavi 23. Direktive 2014/104, nužno je izbjeći prihvaćanje nespecifičnog ili preširokog pretraživanja informacija koje vjerojatno neće biti relevantne za stranke u postupku. Tako osobito pažnju valja posvetiti zahtjevima za generičko otkrivanje dokumenata koji se nalaze u spisu predmeta tijela nadležnog za tržišno natjecanje koji su povezani s određenim slučajem ili za generičko otkrivanje dokumenata koje je podnijela stranka u kontekstu određenog slučaja, zbog čega te zahtjeve ne bi trebalo smatrati proporcionalnima.
- 128 S obzirom na sva prethodna razmatranja, na četvrto pitanje valja odgovoriti tako da članak 5. stavak 1. Direktive 2014/104 u vezi s njezinim člankom 6. stavkom 5. točkom (a) treba tumačiti na način da se tim odredbama ne protivi to da se nacionalni sud, primjenom postupovnog instrumenta nacionalnog prava, izjasni o otkrivanju dokaza i naloži njihovo stavljanje u sudski polog, pri čemu se razmatranje pitanja sadržavaju li ti dokazi „informacije koje je posebno za postupak tijela nadležnog za tržišno natjecanje pripremila fizička ili pravna osoba”, u smislu drugonavedene odredbe, odgađa do trenutka u kojem će taj sud ostvariti pristup tim dokazima. Međutim, prilikom primjene navedenog instrumenta valja poštovati zahtjeve koji proizlaze iz načela proporcionalnosti, kako su navedeni u članku 5. stavku 3. i članku 6. stavku 4. Direktive 2014/104.

Peto pitanje

- 129 Svojim petim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 6. stavak 5. točku (a) Direktive 2014/104 tumačiti na način da nacionalni sud može – kada odgodi razmatranje pitanja sadržavaju li dokazi čije se otkrivanje zahtijeva „informacije koje je posebno za postupak tijela nadležnog za tržišno natjecanje pripremila fizička ili pravna osoba” – tužitelju ili drugim strankama u postupku, kao i njihovim zastupnicima, uskratiti pristup tim dokazima, i to u skladu s člankom 5. stavkom 4. te direktive.

- 130 U tom pogledu dovoljno je podsjetiti na to da na temelju članka 6. stavka 5. točke (a) Direktive 2014/104 nacionalni sudovi imaju ne samo pravo nego i obvezu da osiguraju da tijekom postupka koji je pokrenulo tijelo nadležno za tržišno natjecanje neka druga stranka nema pristup informacijama koje je posebno za taj postupak pripremila fizička ili pravna osoba.
- 131 Prema tome, ako nacionalni sud, primjenom postupovnog instrumenta nacionalnog prava, naloži otkrivanje dokaza koji se mogu naći na sivom popisu kako bi provjerio je li to slučaj, on mora osigurati, neovisno o tome sadržavaju li dokumenti o kojima je riječ povjerljive informacije ili ne, to da druga stranka u postupku nema pristup tim dokazima, prije nego li taj sud dovrši spomenuto razmatranje (kada je riječ o dokazima s bijelog popisa) odnosno prije nego li tijelo nadležno za tržišno natjecanje okonča postupak koji vodi (kada je riječ o dokazima sa sivog popisa).
- 132 Prema tome, na peto pitanje valja odgovoriti tako da članak 6. stavak 5. točku (a) Direktive 2014/104 treba tumačiti na način da kada primjenom postupovnog instrumenta nacionalnog prava odgodi razmatranje pitanja sadržavaju li dokazi čije se otkrivanje zahtijeva „informacije koje je posebno za postupak tijela nadležnog za tržišno natjecanje pripremila fizička ili pravna osoba”, nacionalni sud mora osigurati to da tužitelj ili druge stranke u postupku, kao i njihovi zastupnici, nemaju pristup tim dokazima prije nego li dovrši spomenuto razmatranje (kada je riječ o dokazima s bijelog popisa) odnosno prije nego li tijelo nadležno za tržišno natjecanje okonča postupak koji vodi (kada je riječ o dokazima sa sivog popisa).

Troškovi

- 133 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenog, Sud (drugo vijeće) odlučuje:

- 1. Članak 5. stavak 1. Direktive 2014/104/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 26. studenoga 2014. o određenim pravilima kojima se uređuju postupci za naknadu štete prema nacionalnom pravu za [povrede] odredaba prava tržišnog natjecanja država članica i Europske unije**

treba tumačiti na način da mu se:

ne protivi to da nacionalni sud naloži otkrivanje dokaza za potrebe nacionalnog postupka koji se pred njim vodi po tužbi za naknadu štete za povredu prava tržišnog natjecanja, iako je pred Komisijom, u vezi s tom povredom, u tijeku postupak za donošenje odluke u skladu s poglavljem III. Uredbe Vijeća (EZ) br. 1/2003 od 16. prosinca 2002. o provedbi pravila o tržišnom natjecanju koja su propisana člancima [101.] i [102. UFEU-a], zbog čega je nacionalni sud prekinuo postupak koji se pred njim vodi. Unatoč tomu, na spomenutom je sudu da se uvjeri u to da otkrivanje dokaza koje se zahtijeva u toj fazi postupka, a koje mora ispunjavati uvjete iz članaka 5. i 6. Direktive 2014/104, ne prekoračuje ono što je nužno s obzirom na podneseni mu zahtjev za naknadu štete.

- 2. Članak 6. stavak 5. Direktive 2014/104**

treba tumačiti na način da se:

to što je nacionalno tijelo nadležno za tržišno natjecanje prekinulo upravni postupak koji je pokrenulo, zbog toga što je Europska komisija pokrenula postupak na temelju poglavlja III. Uredbe br. 1/2003, ne može izjednačiti s okončanjem upravnog postupka tog tijela „donošenjem odluke ili na drugi način”, u smislu te odredbe.

3. Članak 5. stavak 8., članak 6. stavak 5. točku (a) i članak 6. stavak 9. Direktive 2014/104

treba tumačiti na način da im se:

protivi nacionalni propis kojim se na temelju članka 6. stavka 5. te direktive privremeno ograničava ne samo otkrivanje informacija posebno „pripremljenih” za potrebe postupka koji je pokrenulo tijelo nadležno za tržišno natjecanje, nego i otkrivanje svih informacija „dostavljenih” u tu svrhu.

4. Članak 5. stavak 1. Direktive 2014/104 u vezi s njezinim člankom 6. stavkom 5. točkom (a)

treba tumačiti na način da se:

tim odredbama ne protivi to da se nacionalni sud, primjenom postupovnog instrumenta nacionalnog prava, izjasni o otkrivanju dokaza i naloži njihovo stavljanje u sudski polog, pri čemu se razmatranje pitanja sadržavaju li ti dokazi „informacije koje je posebno za postupak tijela nadležnog za tržišno natjecanje pripremila fizička ili pravna osoba”, u smislu drugonavedene odredbe, odgađa do trenutka u kojem će taj sud ostvariti pristup tim dokazima. Međutim, prilikom primjene navedenog instrumenta valja poštovati zahtjeve koji proizlaze iz načela proporcionalnosti, kako su navedeni u članku 5. stavku 3. i članku 6. stavku 4. Direktive 2014/104.

5. Članak 6. stavak 5. točku (a) Direktive 2014/104

treba tumačiti na način da:

kada primjenom postupovnog instrumenta nacionalnog prava odgodi razmatranje pitanja sadržavaju li dokazi čije se otkrivanje zahtijeva „informacije koje je posebno za postupak tijela nadležnog za tržišno natjecanje pripremila fizička ili pravna osoba”, nacionalni sud mora osigurati to da tužitelj ili druge stranke u postupku, kao i njihovi zastupnici, nemaju pristup tim dokazima prije nego li dovrši spomenuto razmatranje (kada je riječ o dokazima s bijelog popisa) odnosno prije nego li tijelo nadležno za tržišno natjecanje okonča postupak koji vodi (kada je riječ o dokazima sa sivog popisa).

Potpisi